తాకట్టు వ్యాపారం

సేట్ గోకుల్‌దాస్ అవ్వాళ కొట్టుమీద వున్నాడు అతను కొట్టుమీద వుండగా చూడటం అరుదు అందుచేత అతనెంత చాకచక్యంగా వ్యాపారం నిర్వహించేది లోకులకైతే తెలియదు కాని, అతనే అప్పుడప్పుడు చెప్తూవుంటాడు: "మా అన్నగారు వూళ్ళో లేనప్పుడు స్వంతంగా నాఅంతట నేను చొరవ చేసుకుని పెద్ద వ్యాపారంలో చేయి చేసుకోవటానికి జంకే" నని నిజానికి అంతే సేట్ గోవర్ధనదాస్ కున్నంత అనుభవం అయన తమ్ముడికి లేదు పైగా గోకుల్‌దాస్ వయసులో చూసినా చాలా లేతవాడు ఇంకా ముప్పయ్యో పడిలో పడనైనా లేదు అసలు గోకుల్‌దాస్ స్వభావమే, పనుకు ముంగులు చూచుకుని, చాలా లోతుగా ఆలోచించి ఏపనైనా చేయటం న్యాయంగా కొట్టులో సగభాగం తనకూ వున్నప్పటికీ, అన్నగారి అనుమతిలేనిదే, ఏపనైనా చేయటానికి వీలు కలుగ వేస్తాడంటే, అన్నగారి పేరు చెప్తే చాలు, పంచప్రాణాలు అలా ధారపోసే భక్తి వుందని గ్రహించుకోవచ్చు

వాళ్ళకొట్టు పేరుపడ్డ నగలకొట్టే ముఖ్యంగా వివాహపు కానుకలకు ప్రసిద్ధి పొందినది మంచి విలువగలరాళ్లు పొదిగిన వుంగరాలు, పరిశుద్ధ డిజైనుల్లో తళతళ మెరిసే నెక్‌లేసులు రకరకాల బందీ వస్తువులు—అబ్బో అపట్టణంలో ఎక్కడ గొప్పవారింట్లో పెళ్లిళ్లు జరిగినా అక్కడికి రావల్సిందేగా! పాత వస్తువులుకొని, కొత్త మెరుగులు పెట్టి ఎక్కువ ధరలకు అమ్ముకునే చాటువ్యాపారమూ వుంటూరు నిజం దేవునికెఱుక అధునాతనమైన ఫ్యాషన్లకో సం గోవర్ధనదాస్ ముఖ్య పట్టణాలన్నీ గాలించటం అలవాటు ఈతడవ కాంచీపురం వెళ్లాడు అటునుంచి అటు కలకత్తాకూడా వెళ్లి రావచ్చు నని కొంటున్నాడు గోకుల్‌దాస్ అయన వెళ్లాడుగదా అని కొలుమీద కాలు వేసుకు కూర్చుంటే రెండోవాటికల్లా వ్యాపారం పడిపోదూ! ఆ బాధ్యత తెలుసుకనక గోకుల్‌దాస్ లేచి బయలు తినగానే వేసుకున్నాడు

నిజమైన సేట్‌దర్జా గోకుల్‌దాస్‌లో మూర్తీభవించిందనే చెప్పాలి. వయసుకు మించిన లేత బంగారు బొజ్జ, పసిడిచాయ, ఒక మేనిమిటి, అన్ని లక్షణాలూ వున్నై ఎవరైనా పెద్దమనిషి వచ్చినప్పుడు వెంటనే లేచి ఎదురేగి మందహాస పదవార విందువుతో ఆహ్వానించటం; తీసుకొచ్చి కూర్చోపెట్టడం నోట్లోపుట్టి పెదిమలమీద బలవంతనాట్యం చేసే ఆ చిరునవ్వును అలాగే అట్టిపెట్టి రెండువరకం వస్తువులను తీసుకొచ్చి మొదటిరకమని వర్ణించటం; గోకుల్‌దాస్‌కు ఏ ఎండకో గొడుగుపట్టాలో కరతలా మలకం చూసిన కోటుతోకాని, చిరిగిన చొక్కాతోకాని కొట్టిక్కితే వాళ్ళనైపు ముఖమైనా తిప్పడు, నాతరుకు కూర్చోడ మంటాడు.

పొదుపు బోజులో బాలీసు కానుకుని కొట్లో సామానుకేసి చూస్తూ కూర్చున్నాడు గోకుల్‌దాస్ 'సేట్ గోవర్ధనదాస్‌గారు వున్నారాండి?' పిలగాడొంతు వినిపించింది. పరిశీలించాడు గోకుల్‌దాసు పైకిపోయి చినుకుతుగావున్న కూసినకోటు, కూసికలు వేసిన ధోవతి ఒక బక్క చిక్కిన మధ్య వయస్కుడు కాలిగొలిపే కళ్ళతో గోకులదాస్ కంట్లోపడ్డాడు అల్లాంటి మనిషిని ఒక్క తుదంకన్నా ఎక్కువ చూడటం తనకు గౌరవ భంగమని తెలుసు కనక గుమాస్తావంక చూశాడు గోకుల్‌దాస్ గుమాస్తా 'లేరు' అన్నాడు. మాటిలో గొంతులు 'లేరా!?' అన్నాడు దీనంగా అతను గోకుల్‌దాస్ ఎంతవద్దను కున్నా మళ్లా ఒక్కసారి దృష్టి సారించకుండా వుండలేక పోయినాడు. ఆయన తోపలికివచ్చి ఒదిగొదిగి కూర్చుని 'నన్ను గోపాలరావు అంటారండి! ఇండియన్ కాటన్ ఎక్స్‌పోర్ట్స్ కంపెనీలో పని చేస్తున్నాను సేట్‌గారికి బాగా పరిచయం లెండి పాపం ధర్మాత్ములు! ప్రాణాలుపోయే సమయంలో అంతో యింతో యిచ్చి కాపాడేవారు ఏదోమాదీ బ్రతికిచెడిన కుటుంబమన్నా అయినా పడుకు సేవారమ్మగాని మరో హరి దగ్గిర చేయిచాపి 'నేహి' అనియాచించి ఎరగం ఒక్క సేట్‌గారికే అడిగేవారం వారైనా ఎన్నడూ 'నహి' అనలేదు ఇప్పుడేమి చేయాలో? అని తలమీద చేయి వేసుకుని మధనపడ్తూ, 'అన్నట్లు తమరెవరో ?' అన్నాడు. ఇంతసేపూ హృదయం 'ఉఁ,ఆఁ, లు కొట్టున్నప్పటికీ ముఖంలో గంభీరత నిలవెట్టున్నాడు గోకుల్‌దాస్ తనకు సంబంధించిన ఈ ప్రశ్నతో గుమాస్తావంక చూశాడు. 'పిరి పెరగరూ!? సేట్ గోవర్ధన దాస్‌గారి తమ్ముడుగారే గోవర్ధనదాస్‌గారు వూళ్ళో లేరండి ఇప్పుడప్పుడే రారు కూడా' అన్నాడు గుమాస్తా

'ఇప్పుడప్పుడే రారంటారా! ఆఁ!అల్లాగా గోకుల్‌దాసుగారి పేరు వినకపోవటమేమిటి? అయితే ఇంతవరకూ దురదృష్టవశాత్తు తమ దర్శనం చేసుకోలేదు అన్నగారు వూళ్ళో లేకపోతే ఏమిలెండి. ఇంతటి ధర్మాత్ములు వారితమ్ముడుగారు సేట్‌గారు వుండగా "

'అయితే ఏమంటారు!?' గుమాస్తావంక చూస్తూనే అన్నాడు గోకుల్‌దాస్

'మరేం లేదు తమరించండి. పసిబిడ్డకు ప్రాణాలమీదికి వచ్చింది ఒక్క పాతిక రూపాయలు అప్పుగా " అని యింకాఏదో పణుకబోతూంటే సేట్ గోకుల్‌దాస్ ఒక్కసారిగా పురిమాడు.

'అప్పా! పాతికా! ఇక్కడ దమ్మిడీ అప్పంటూ ఇక్కడ దొరకదు '

'తమరించండి. తమ రలా అంటే నేనేమి మాట్లాడేది! ఇన్నాళ్లూ మీ అన్నగారు వుంగరంగానే అప్పు దయచేయిస్తున్నారు సరే, ఈసారికి ఈవుంగరం తాకట్టుగా తప్పనిసరి అయ్యిందిమరి ' అని ఆపేశాడు, వేలికి వున్న వుంగరం తీస్తూ సేట్ గోకుల్‌దాస్ తనముఖం గోపాలరావుకు ఎదురుగా పెట్టాడు పెదిమలపై చిరునవ్వు కాటువూడింది గుమాస్తావంక చూశాడు. గుమాస్తా వుంగరం పుచ్చుకున్నాడు.

'తాకట్టు, గీకట్టు ఇల్లాంటి చిల్లర వేషాలు మా కొట్టుకు అచ్చుబాటు లేదండి కాని ఏదో మీరు పాపం పిల్లవాడికి జబ్బంటున్నారు మా అన్నగారికి బాగా పరిచయమాయెను ఆతర్వాత మాట కాదనడానికి వుండాలిమరి ఏహోయ్, చూడు ఆ పుస్తకంలో, తమ పేరు ఏమిటి చెప్పారు, గోపాలరావుగారా!'

'చిత్తం, చిత్తం ఏదో యింతవరకూ మీ అన్నగారి చలువవల్ల నోటి అప్పులే అప్పుడు పీరు వుంటేవారు కాదు మంచి గుమాస్తా వుంటేవారు. ఈమధ్య అప్పులు తీసుకోలేదు లెండి

'ఒహో, అల్లాగా, ఆ ముసలాయనపాపం అకస్మాత్తుగా చనిపోయాడులెండి ఈయన వచ్చి పది రోజులైంది అయితే ఏమాత్రం అవసరమంటారు?' అంటూ వుంగరం పరీక్ష చేయమన్నట్లుగా గుమాస్తాకేసి చూశాడు

'ఏ యాభై రూపాయలు యిప్పించండి మళ్లా వారంరోజులక్కల్లా జీతంలో తిరిగి యిచ్చేస్తాను

ఉంగరాన్ని తన చేతిలోకి తీసుకున్నాడు గోకుల్‌దాస్ అబ్బే మెండుగా చాలా మాటుగా వుంది పరీక్ష చేదామని గుమాస్తాకి చేయి చూపాడు వరకల్లు కనిపించక గుమాస్తా విత్తిరచూపులు చూస్తున్నాడు

రాయిమాత్రం మెరుస్తోంది మంచినీలం కాబచ్చు

'ఎక్కడ, ఈ పాతికా పట్టికెళ్లండి. మీ అవసరం తీరటమేగా అంతగా మరికొంత కావలిస్తే రండి.

గోకుల్‌దాస్ చేతిలోని వుంగరాన్ని అప్పగింత అప్పుడు కూర్చుని చూసినట్లు, ఎంతో దీనంగా చూసి, మెరుస్తున్న కళ్లతో పాతిక రూపాయలుపుచ్చుకున్నాడు గోపాలరావు వైపు, ఆర్ గోపాలరావుగారు, ఐ షి ఇ కంపెనీ క్లర్క్, కింగ్స్‌వే ' అని వ్రాసుకున్నాడు ఎడ్రసు, గుమాస్తా ఒక మాటుకు పదిమాట్లు కృతజ్ఞతా వందనాలు చెప్పి గోపాలరావు సెలవు పుచ్చుకున్నాడు. యజమాని గోకుల్‌దాస్ చాకు చ్యానికి సెలాన్ అన్నట్లుగా చూశాడు గుమాస్తా ప్రొద్దున లేచాక ఏదోక వ్యాపారం మోసాలు పడా అన్న సంతృప్తి కనిపించింది గోకుల్‌దాస్ మొహంలో

ఆనాటిమధ్యాహ్నం కొట్టుతెరచాడు పట్టిక చెమట అరకముసే మంచి బేరమేతగిలింది. ఆయాసమున్నా తీరకమునుపే చేరం పెత్తి మీదికి వచ్చిపూర్వన్నాడే అన్నచికాకు కలిగింది చెప్పొద్దూ

కాసుల్లోడిగాడు ఒకఆసామి సిల్కుఉత్తరీయం, లాల్చీ, గ్లాస్కోపంచె, భుజాలు ఆనుకునే దనపాలు జుట్టు, ఒక చేతిలో కర్ర మరొకచేతిలో లెదర్ బ్యాగ్ చేతికిరిష్టవాచి. కొపలు మెలి పేసి బుజ్జుమీసాలు బాగా ఒద్దూపాడుగూ మనిషిమోము అయినప్పటికీ చాలా జాలుకుగా కనిపించటానికి ప్రయత్నిస్తున్నాడు.

ఆ పెద్దమనిషి కొట్లోప్రవేశిస్తూంటే తన కంతి మంచిఅభిప్రాయంకలగలేదు కానిచాలా భాగ్యవంతుడిలా వున్నాడుమరి అదిఅలావుండగా, తనకివ్వాల్సినంతి ప్రాముఖ్యత యివ్వటంలేగు ఆయన, తన విషయంలో నుటుకు గోకుల్‌దాస్‌కు కోపమే వచ్చినది

అయినంతట అయనే కొట్టులోని వస్తువులన్నీ పరిశీలిస్తున్నాడు. చేతిక్రర్తో చూపెట్టి 'అది ఎంతచెప్తున్నారు! అవునవును దాని జాగ్రత్త గురించిమీరు కనీసం అర్థగంట అయినా ఉపన్యాసమిస్తారు చిరరికి ఎంతకోరుకుంతకు అంటగట్టేస్తారు దాని సంగతి అతకుకు, తకుకు చూపెట్టి తెలియనివాడిని ఇట్టిబుట్టలో పెట్టవచ్చు ఊఁ ' ఇలా పాగి పోతోంది ఆ వ్యాధోరణి. తనకొట్టునూ తనునూ శోధించటానికి వచ్చిన ఇన్‌స్పెక్టరులా ఆకీ, ఆక్రర్తో అంతఖరీగు గల వస్తువుల చూపెట్టటం అబ్బే, గోకుల్‌దాస్‌కు ఆయనపద్ధతేమీ తప్పలేదు. కాని భాగ్యవంతుడు గొప్పవేరం చేసే వాడిలా వున్నాడు

ఇదామాత్రం, మాన్తూ ఒక్కసారిగాఅమాంతంగెంతి, అద్దంతెలుపుతీసి అమాంతమున్న వుంగరాలకాళంలోకి లేచి నిల్చున్న ఓపెద్ద గాలి గోపురం అనకోండి—సన్నగా,పొడుగ్గా, అంతిరెత్తున ఒక పెద్ద క్రీనీడలాంటి అజ్ఞాత శక్తి ఒకటి నిట్టనిలువుగా నిల్చుని ఈ ప్రాచీనదేశం పీరికివంగి, కాలు కదిపి కదపకుండా, గంభీరంగా, ఒకొక్క అడుగే దేశం సర్వత్రా పరిభ్రమించుకూ వుంటుంది ఇది జీవశక్తియొక్క క్రీనీడ స్వర్గాన్నించి దిగిన నాచికేతాగ్నిలాంటి పవిత్రాగ్నిశిల, పరాక్రమం ఊక్కిస్కాట్‌ను తలదన్నింది, ధీనిశేషంలో పరమానందయ్యకు సాటే చెప్పదగింది జ్వాలలు రేగిన చిప్పలంబ్రాగానూ, చుట్టలు చుట్టకొని ఆకాశానికి లేచిన స్టాక్ ఎక్స్‌ఛేంజి స్పెక్యులేషన్‌లాగానూ, వ్యాయానికి, దీన్ని ఒక కొంపలోనూ, గొంతెలోనూ ఇమిడ్చివుంచటం అసంభవ కార్యమే, కాని జ్వాలారూపమైన ఈక్రీనీడ సేట్ రామకృష్ణ డాల్మియా నామకమైన బక్కపలచని దేహం యిప్పిలో ఇమిడిపోవటం చిత్ర సంఘటన సేట్ రామకృష్ణ డాల్మియా అనే పేరుతో వున్న ప్రతిఅక్షరం అహంయిత్యానికి ప్రతిచిహ్నం పరోజనీబాయమను శ్రీమతి యస్ నాయుడు అనటం, రవీంద్రనాథ్ టాగూరును డాక్టర్ ఆర్ యన్ టాగూరు అనటం యెంత పరిహాసాస్పదంగా వుంటుంతో, అయన్ను ఆర్ కె డాల్మియా అనటం అంత హాస్యాస్పదంగా వుంటుంది విర్రాను, రూపనామక్రియా విశేషాలు గల స్థూలరూపాల్లో ప్రభవించిన దశావతారాల్లో ఏవొక్క అవతారంగానైనా చెప్పవచ్చు, కాని, డాల్మియాను అలా అనేందుకు వీల్లేదు ఒకే ఒక ఎకైకతత్వం—"సేట్ జీ"—ఈగౌరవవాచకం ఒక్కటే మధ్యధరా ప్రాంతంలోని సమస్త సామ్రాజ్యాల బిరుదులకూ దీటు

'రామన్ ఎఫెక్టు'కు చూచినవారు, రామన్ గారిని ఎలాచిత్రమైన వ్యక్తిగా ఊహించుతారో, అలానే, సేట్ జీ వ్యవహారాలు ఫలితాన్ని దూస్తున్నవారు అయన ఏదో విచిత్రమైన వ్యక్తి అయివుండాలని ఊహించుతారు "ఏక ప్రంచా" నికి సేట్ జీకి అని జా భా వం చె బు తా రు కాని ఆయన లెక్కలేనన్ని ప్రపంచాలను మించి చుతూ వుంటారు ఆయన వ్రాయబోయే స్వీయ చరిత్ర "అంతమూ నేనూ" గావుందు "అంతమలూ నేనూ"గానే వుంటుంది సేట్ జీ మందిరం విలాసమందిరంగా వుండదు, పెట్టుబడి దారీ గోపాయాల మకలంలావుంటుంది. హిందూ ధర్మ ప్రతీకరణా, బహుభార్యాత్వం వగైరా మతి విద్రోహచారల్ల మీద ధార్మికదండయాత్రలు సాగించుతూన్న హత్ర యోగులంతా ఈమందిరంలో తిలోనూలా కలించి కూర్చుని వుంటారు. డాల్లో ఒకమూల, మన స్టాక్ ఎక్స్‌ఛేంజి పరమహంస హృదయంలోకి ముక్కు ముదుకుని, నందినోద్యానంలోని నాగరాజులా కిరీరం చుట్టలు చుట్టుకొని ముడుచుకు కూర్చునుంటారు ఆపరమహంస, యోగసమాధిలో వున్నట్టు మధ్యమధ్య నిద్రపోతూవుంటం కూడా కద్దు అలాంటి యోగసమాధినుంచి మేలుకున్న ఆపరమహంసతో, బాక్ ఫెల్లర్ పోర్డ్, కార్నెగీ, ఏక ప్రపంచాల సంయుక్తరూపమైన సేట్ జీతో ప్రపంచానికి ఉపక్రమించాను అపరమహంస ద్వారా అన్ని కార్యాలకూ కారణాలు, లేదా అన్ని కారణాలకూ కార్యాలూ ఉపదేశం పొందాలని ఆశించాను తాత పొజిజ్యాలతో నా కిష్టపడనిలేదు, డాల్మియా ఇచ్ఛాసంపత్తి యెటువంటిదో తెలుసుకోవటం కూడా పరమావశ్యకం ఈ మహాకార్యంలో గనక విజయం పొందించగలిగితే, తెలుగు లిపి కర్మకాండకు స్వస్తిచెప్పి, ఏవారా ప్రతికా పరంపరకో, మేనేజింగ్ ఇన్‌స్పెక్టర్‌గా వెలగొచ్చు

"నేను ఎటువంటివాణ్ణో వీరు సుఖాసుఖి తెలుసుకోవటం నాకు ముదావహం వీరు నాతో మాట్లాడటానికి వచ్చినందుకు చాలా సంతోషించు తున్నాను", అన్నారు ఆయన కొళ్ళు మహారు చేయించుకోవటం అప్పుడే పూర్తిఅయింది కూసెబాగాయింకి ఆయన మార్వారీ దేహచ్ఛాయ, దైవాంశా సంభూతితో ఉజ్వలంగా ధగధగ లాడుతోంది

ఆ నిరాడంబరతనూ, డాల్మియాగారినీ చూసి విస్తుపోయానుగాని, మాట పెగల్లేదు

నన్నుగురించి జనం ఏయే కట్టుకథలు చెప్పకున్నా, నేనూ మనిషినే, పూర్వజన్మ పుణ్యపరిపాకం చేతనూ, దైవనిర్ణయం చేతనూ ధన సంపత్తులతో ఉద్భవించాను" అన్నారు

"దయవుంచి మీ పూర్వ జన్మల వృత్తాంతం మీటిబో కాస్త్రోగట్టాయిస్తారా?"

"ఈ సంగతి తేల్చవలసినవారు జ్యోతిష పండితులు, నేను కష్టించిపని చేశాను ఆట పాటలన్నా, అంగళామణులన్నా నాకు మోజులేదు నాకోతమ్ముడున్నాడు లక్ష్మణుడులా నేనంటే ఎంతోభక్తి ప్రపత్తులుగల యోగ్యుడు. నామొదటిభార్యను కొడుకూ వుంటేవాణ్ణి, ఒక మహాపాంచాపిద్ధ లిర్థం— ఆదేవి గో ఇతిగ లెక్కలకి తెలిదులెండి— చాలా పెళ్ళిళ్లు చేసుకున్నాను కాని ఆ పాంథితం ఇంకా యీజేరలేగు "

నేను జర్నలిస్టుని — వారకం మనిషి కోసం పంపరలాటడం సహజం అంతే నిరాడంబర ధోరణిలో వున్నదున్నట్టు, ఆయన అధివాస్తవిక కవిత్వంలా చెప్పుకుపోవటం నాకు రుచించలేగు మరీ ఫ్రాయిడ్ నన్ను పశ్చాలధోరణికి పోకుండా వుండాలని తెగించి అడ్డుతగిలాను

"ఏక ప్రపంచంలోనూ, ఏక ప్రభుత్వంలోనూ, ఏకపత్నీ వ్రతంలోనూ మీకునిజంగా విశ్వాసంవుందా—"

"నిజంగావుంది — నన్ను ప్రజలుచాలా ఆపార్థంచేసుకున్నారు బహుభార్యాత్వాన్ని ఖండించుతూ ఓ మహాగ్రంథం వ్రాశి పారేయ్యాలని ప్రయత్నించు తున్నాను మీరు నమ్మితేనమ్మండి, లేకపోతేలేదు— నేన, హిందీ, ఇంగ్లీషు, గుజరాతీ, బెంగాలీ భాషల్లో కేలకొద్దీ గ్రంథాలు చదివాను, సంస్కృతంలోకూడా కొన్ని గ్రంథాలు చదివాను నేను కోటీశ్వరణ్ణి కావటంచేత ప్రజలు నాకు చదువు రాదనుకుంటారు నేను నిజంగా పండిత ప్రకాండుణ్ణి విధివ్రాతలో విశ్వాసం వున్న వాణ్ణి కూడా కాగు అయితే ఒకవిషయం—గాలి బాగా తోపలికి దెక్కించిన కొద్దీ, రబ్బరు తెలుసు గనక ఎలా పైపైకి గాలిలోకి లేస్తుందో అలా పైపైకి లేస్తున్నానని నాకు నేనే అప్పుపెప్పుడు అనుకుంటూవుంటాను ఏపైనా కొత్తదు చుట్టుకున్నప్పుడు చాలా పొర్లు, అబద్ధాలకు కూడా దిగవలసివచ్చింది ఇదా, డోనాల్డుడక్‌లాగా, సేట్‌జీ టక టకటకా ప్రవాహంగా చెప్పుకుపోతున్నారు నాకు చాలా ముచ్చటేసింది అంతా, పూతి మెరుగులు లేని నిరాడంబర కళావైదగ్ధ్యం వాటర్ డామ్ గోపురంలా గగనోత్తుంగంగా వుంది కాని అడుగునవున్న జలపాతం కాలగర్భంలోకి ప్రతిధ్వనించుతోంది అయినా ఎంతకాలా అలా శిలావిగ్రహాలా కూర్చుని వినేది ?

'నిజమేనండీ సేట్‌జీ!—సత్యమూ, నిరాడంబరత్వమూ తప్ప ఈ ప్రపంచంలో మూడో ప్రధాన విషయమేమీ లేదు "ఏకప్రపంచమే" అ సత్యం నిజానికి నిరుటి సంవత్సరం ఈ సమస్యమీద నేను కూడా చేరి ఒక బడా గ్రంథం వ్రాశాను దానికి మీచేతన్నా, ట్రెగ్వెలీ చేతన్నా ఉపోద్ఘాతం వ్రాయించాలని కూడా అనుకున్నాను

"ఏకప్రపంచంలో మీకు విశ్వాసం వుందా ఏమిటి చరిత్ర, చరిత్ర అంటారూ !?'

ఈసారి ఆసామి నవ్వలేదు అడవిజంతువున చూసినట్లుగా, గోకుల్‌దాస్ కళ్ళల్లోకి చూశాడు. దానితో గోకుల్‌దాస్ సగం క్రుంగిపోయాడు ఆయన యిలా అన్నాడు: 'ఏమిరాయిఅండి, మామాలు నీలమేగా!?'

'చెప్పలేదేమిటి, ఇది మామూలురాయి అయితే ఈ ఏడుపుఅంతా ఎందుకు? దీనికి పెద్దచరిత్ర వుందిలెండి! నామాటవిని ఎంతకో కొంతకు ఫైనలుచేసెయ్యండి!'

'ఏమిటండీ? తెలియక అడుగుతా కాని ఏమిటి చరిత్ర, చరిత్ర అంటారూ !?'

'మీకూ, మీకు తెలియదేమోకాని, లేక పుకుళా తెలిసి నాటకమాడుతున్నారోగాని, చిత్రాలకు, నవరత్నాలకు, శుకనాలకువలె విలువకట్టటం బ్రహ్మతరంకాదు ఆ మనిషికి ఆ వస్తువు విలువ, ప్రాముఖ్యత తెలిసివుండటం, దానిమీద వున్నటువంటి ప్రేమనుబట్టి, దాని విలువ మారుతుంటుంది ' అని ఆపి అటుయిటూచూసి, చిన్నగా రహస్యంచెప్పేవానిలా మళ్ళా పొగించాడు 'మళ్ళా యిప్పుడప్పుడే ఎవరితోనైనా ఆనేరు సుమా! మీరు చెప్పనంటే చెప్పతాను చెప్పండి వదిలేట్లు లేదు ఆఁ ఇది అసలు ఇంద్రనీలాల్లోకే చాలా శ్రేష్టమైనది అంచేత్తు దీనికింత విలువ కంటూ లేదు దీనికి చారిత్రక ప్రాముఖ్యత వున్నది ఈ చారిత్రక ప్రాముఖ్యత! దీనిని కాశ్మీరు భూగర్భంలో కనుగొన్నారంటారు ఏది ఎల్లా వున్నప్పటికీ దీనికథ జయటపడ్డది; కాశ్మీరమహారాణిని అలంకరించినప్పటినించి ఇల్లా వుండగా, కాశీమాత దేవాలయం పూజారికన్న గట్టిగా ఈ నీలకాంతులు వెంటనే పాచికపేశాడు ఆ నీలం మానవమాత్రులు ధరించేది కాదనిన్నీ, దేవతాలంకరణకే వుపయోగించాలని, అందుకు ఖీన్నంగా ప్రవర్తిస్తే, అలా ధరించినవారి వంశానికి నామరూపాలు లేకుండా వధించిపోతుందని, తప్పదుళ్లోకాలు వాలును ఏకరవు పెట్టి మహారాణి వారికే ఒప్పించాడనుకోండి! అల్లా జరిగిందా, వున్నట్లుండి కాశీమాత పక్షాలనుంచి నెమ్మదిగా ఈ నీలాన్ని తొలగించి మరోనీలం పెట్టాడు అంతటితో ఆగితే కథకు కాళ్లుమిరిగవి ఆ నీలంతీస్తున్నట్లు గమనించిన మరోఅర్చకుడికీ, ఈపూజారికీ చాటు చాటుగా మహాయుద్ధం ప్రబలిందిలెండి! చివరకి పిల్లులు-కోతి తగాదాఅయింది మరే, ఆ కోతివెనక దగ్గిర్నుంచీ అలాఅలా ఒక చేతి లోంచి మరోచేతిలోకిజారి మారివుందని నాకు తెలిసింది కాని ఇలా యింత అకస్మాత్తుగా అదృష్టవశాత్తు దీని దర్శనం అవుతుందని అనుకోలేదు సుమండి!'

'అయితే ఆనీలం ఇదేనని మీకెలా నమ్మకమని తెలియక అడుగుతా?'

ఈ తడబడ కథ తీవ్రంగా ఆవేశంగా చెప్పిన ఆపెద్దమనిషి ఒక్కసారిగా ఘడికాలున నవ్వి 'రామాయణమంతా విని రాముడికి సీత ఏమవుతుందని ఓ చిన్నపంచదేహం కలిగిందట వినకటికి ఓకాయనకు! మరే, కంటికి కనిపించీ కనిపించటంతోనే తెలిసింది గదటయ్యా! ఇంకా చూశారూ, తెలిసీ తెలియనివాళ్లు, దీనికి ఖన్నగారదో పాలుబన్నాయేమోనని భయపడుతారు గూడా కాని ఇది అలాగే అవుపిస్తుంది దీనికి యిక్కడ 'అని ఏదో గుర్తులు చెప్పబోతూ

10 వ పేజీ చూడుడు

ఉపహాగోష్ఠి:

సేట్ డాల్మియా- లేక- స్టాక్ ఎక్స్ఛేంజిలో ఆత్మశక్తి

"మీరు ముఖం రెంగపడకండి"—చెక్కు బుక్కు తెప్పించి ఒకవెయ్యి రూపాయలకు చెక్కువ్రాశారు

అదీ సేట్ కుంకుమ వాలాగారో పరోక్షాముల్లోగారో యివ్వాలిసిన మొత్తంగాని, డాల్మియా కీర్తికి తగినట్టుగా లేదు అయినా యింటికొడ నాకు ఆవులూ బర్రెలూ వున్నాయా అభూరించినాయా? ఫరవాలేదనుకున్నాను మరోసారి వలేసి గుండామనుకున్నాను

"మీనూ, ఆవుల్లూకూడా తమకు చాలా కృతజ్ఞతలం నిజానికి ఉన్న యిబ్బంది, ప్రకటన యేర్పాట్ల యిబ్బందేనండీ! నాకు ఆవుల కీర్తిక ఒకటి ప్రారంభించి ప్రాయాలని వుంది దినదినం ఒక "లోకేఖ" వారంవారం ఒక "గోవిమర్శ" సంవత్సరాంతంలో ఒక "ప్రత్యేక ఎరువుంచిక" ఇలా కొంతపని చెయ్యాలని వుంది "

"మీరు వ్రాయగలరా యేమిటండీ ఇంకేం భేష్గా వుందీ! అలాగైతే మీరు మ "గోపత్రిక"కు సంయుక్త మేనేజింగ్ డైరెక్టర్‌గా ఎందుకు పనిచెయ్యకూడదు?"

"సమస్తే సేట్‌జీ! కాని చూశారూ!—నేను ఏకో స్వల్పరకం సంపాదకుడుగా పని చెయ్యవలసిన వాణ్ణే గానండి మేనేజింగ్ డైరెక్టర్‌పనైనా అలాంటి పెద్దపెద్ద వ్యవహారాలకుతాళాలువున్న వాణ్ణి గానండీ" అన్నాను

"మీ పెద్రిగాని రెంటికీ ఏమిటండీ లేదా? లేదా ఏమి ? చెపుదామను కుంటుండగానే "పోనీ అంతగా కాకపోతే మా గోవైశాఖిక" పత్రికకు సంపాదకుడుగా పని చెయ్యండి"

అమ్మో అంతభారంలాక్తి తెత్తుకోగలనా అని ఆలోచిస్తున్నాను కాని సేట్‌జీ మంచి "ఏకప్రపంచ" ఆవేశంలోకి వెళ్లారు

"అసలు ఇదంతా ఎందుకూ మన గోపత్రికా పరంపర కంతకే సంచాలకులుగా పని చెయ్యండి ఆ ఉద్యోగం గనక స్వీకరించితే "గోవిమానాల" ద్వారా మీ పోరంబోకకు కూడా వెళ్లవస్తూ వుండవచ్చు "

అంతా కుదిరిపోయింది గదా "సరే" అందామనుకుంటున్నాను సేట్‌జీ అక్కడితో ఆగలేదు

"మీరు ఒక పదిహేను సంవత్సరాలకు కంట్రాక్టు వ్రాయండి వచ్చేమాతరంవాళ్లతో కూడా సంబంధం పెట్టుకున్న వారవుతారు మీరు అంగీకరిస్తే, రు 8000—10,000 జీతం మీద ఇప్పుడే ఆర్డరు ఇప్పిస్తాను కాబడి పన్ను లేకుండా ఒక "పాంటియాల్" కారూ ఒక"వాన్" కారు కూడా ఇప్పిస్తాం

అలా చెబుతుంటే అంగీకరించక ఏవిటి చేస్తాం సరేనన్నాను

సేట్‌జీ మళ్లా వెనక్కు పిల్చారు "మీరు ప్రతిరోజూ ఒకకాలం వ్యాసం వ్రాస్తూ వుండాలి "

"చిత్తం! అలానే అండీ"

"మీరు ఒక్క భార్యతోనే వుండాలి "

"చిత్తం"—

"అధమం ఒక ఆవుమాడనైనా పెంపకం చేసుకోవాలి"

"అలానే అండి"

"ఆవులూ ఏక ప్రపంచం పడుగూపేకగా కడుపుతూ వుండాలి "

"సరేనండి"

"మీ దగ్గిర జాతాజా ఫోటో వుందా?"

"వుంది సేట్‌జీ"

[శంకర్సు వీక్లీనుండి

మాగ్నస్

లేదా?" అని ఫెడరల్ పబ్లిక్ సర్వీసుకమిషనువారు అడిగినట్టు అడిగారు

"అందండీ—లేకపోవటమేమిటి ? నాకు ఉన్నదల్లా ఒకటే భార్య, ఒకటేకారు—ఒంటిపూట భోజనం"

"మీకా పుస్తకాన్ని ఎందుకు ప్రకటించారు కారూ ?"

"ఉపోద్ఘాతం కురదలా చేతనేనండీ"—

"నన్ను వ్రాయమంటే వ్రాస్తాను" అన్నారు, అంతే గాని, 'సైక్లోపెడ్' ద్వారా మొదటిముద్రణ ఒక 10,000 కాపీలు అచ్చువేయించి అందుకింద ఒకలక్ష రూపాయలు పారేయించుతానని గాని అన్లేదు అలా అని వుంటే, ఆ ఉపోద్ఘాతాన్ని ఆరుపేపరుమీద అచ్చువేయించటానికి గాని, గనదాత ఛాయాచిత్రాన్ని ఓ పెద్ద బ్లాకు వేయించటానికి గాని అభ్యంతరం చెప్పేవాణ్ణి కూడా గాదు కాని ఆ పథకం పారిందిగాదు ఆటర్క్ కట్టడానికి ఇంకా కొంతెం ముందుకుపోయి వలవిసరాలి

"ప్రభుత్వ విషయంలో మీ అభిప్రాయం యేమిటి?"

"చాలా మంచి ప్రశ్న కేశారు నా అభిప్రాయాలేమిటో నా పత్రికల్లో వస్తూనే వున్నాయ్ గదా?"

ఆయన అభిప్రాయాల ధోరణి కొద్దో గొప్పో తెలిసిన్నవాణ్ణి గనక, అదే "డాల్మియా ధోరణి"లో అంగుకున్నాను

"నెహ్రూలా చాలా కోపదారిమనిషి, తొందరమనిషి వనుకుంటాండీ! అనవసరంగా పరిశ్రమలు వగైరా జాతీయంచేయటం గీతీయం చేయటం అంటూ మాట్లాడుతూ వుంటాడు ఏక ప్రపంచంవస్తే ఏ జాతీయం చేసినా ఫరవాలేదు పాపం అక్రమంగా మిమ్మల్ని నడుములు విరగకొట్టటానికి ఆలోచనేమిటండీ, కాడితే ఆ విర్లాను కొట్టాలి గాని, మంత్రిత్వర్గ రాయబారం వచ్చినప్పుడు, ఆ సంప్రదింపుల్లో గాంధీకి బగులు మీరు గనక పాల్గొన్నట్లయితే అంతా సక్రమ పద్ధతుల్లో నడిచేదండీ"

పూర్వజన్మలో పుణ్యపిల్లి జన్మఎత్తి సంతరం,యక్షుడుగామారినఆవందూరీలా సేట్‌జీ ఒక చిరునవ్వు నవ్వారు కొంపతివ్వి ఆయన పుస్తకాల్లో ముక్కలే ఏవైనా యేకరువు పెట్టానో ఏమో

"ఇవ్వన్నీ మీరు వ్రాయాలండీ" అన్నారు సేట్‌జీ

"ఎక్కడ వ్రాయమన్నారు?"

"అదేమిటండీ అలాఅంటారూ!—ఎచ్చే అదేంబాధల్లేదు — జీవితంలో ఆదర్శమనేది ఉన్న ప్రతిఒక్కరికీ ఒక పత్రిక వుండితీరాలి—పత్రికలు లేకపోతే ప్రపంచం లోయిగా వుంటేమాట నిజమైనా పనే చేసి చూడండి ఎన్నిపత్రికలు పెట్టానో నా ఆదర్శాల్లో నమ్మకమున్న ప్రతి ఒక్కరూ బాటిలో వ్యాసాలు వ్రాయొచ్చు " (ఫ్రీలాన్సు జర్నలిస్టుల దండులో గుచ్చటానికి ప్రయత్నం) నెమ్మదిగా తప్పకోవాలనుకున్నాను.

"నేను కేవలం జర్నలిస్టునే కాదండీ, మా పోరంబోకలో గోపధా వ్యతిరేకసంఘం కార్యదర్శిగాకూడా పనిచేస్తున్నాను మేమంతా ఆవుల్నేగాక ఎద్దుల్ని కూడ

కావలెను

క్రిమినాశకమీద గాని రు 300/- లు మొదలు రు 800/-ల వరకు జీతముమీద గాని యు యస్ ఏ ఫ్రాంచైజీ కలలకు ఏజంట్లు కావలెను వివరములకు Royal Corporation, (A P M) Qutab Road Delhi

కావలెను

యు. యస్ ఏ ఫ్రాంచైజీ కలములకు క్రిమినాశకమీద గాని రు 800/-లు మొదలు రు 800/-ల వరకు జీతముమీద గాని ఏజంట్లు కావలెను జాబులు యింగ్లీషులో వ్రాయండి Imperial Trading Co, S B Delhi

స్టాకిస్టులు ఏజెంట్లు కావలెను

మదరాసు ఆయుర్వేద ఇంజెక్షనులు బి టి హోమ్యోపతి ఇంజెక్షనులకు ఆంధ్ర జిల్లాలకు డిస్ట్రిబ్యూటర్లు: డాక్టరు వై వెంకటరావు & కో, అమలాపురం (తూర్పు గోదావరి జిల్లా)

నోటీసు

తాడిపత్రి మ్యునిసిపాలిటి

ఈ విషయములో లోగడ ప్రచురింపబడిన ప్రకటన రద్దుపరచుచు, దినుస అయిటములలో ఒక్కొక్కదానికి రు 50/-ల ధరావతు మొత్తముతో 15-7-50 తేదీనాడుగాని యీ లోపుగా గాని కమీషనరుకు చేరులాగున సీలుచేసిన టెండర్లు కోరబడుచున్నవి.

1 1950-51 సంవత్సరపు స్టేషనరీ సప్లయి
2. 1950-51 సంవత్సరపు ప్రింటింగ్ టెండరు

స్పెసిఫికేషనుకు, వివరములకు 4 అణాల రుసుముతో వ్రాయండి.

(సం) ఏ కొండా రెడ్డి,
కమీషనరు

అందానికి — మన్నికకు
గిరార్డ్ పెరిగా
1791 నుండి ప్రఖ్యాతి చెందిన గడియారము
ఆథరైజ్డ్ డీలర్లు: చౌదరి అండ్ కో,
పోర్టు రోడ్డు — విజయవాడ.

ఆంధ్రపత్రికా పాఠకులకానికి విన్నపి

పదవండి,
సంఘర్షణ
ఉజ్వల కావ్య సంపుటి
రచన
రెంటాల
ప్రతి 12 అణాలు
సాహితీ స్రవంతి
గాంధీనగర్ విజయవాడ

బహిష్టు ఏకారణముచే నిలిచి పోయినను దుష్ప్రవర్తితో దక్కించినను. ఇది గవర్నమెంటు రిజిస్టరు మందు ఒకరోజులో కమీషనరిగి మొదలుపెట్టును, మరియు ఉన్నతమైనది. 30 రోజుల వ్రాయండి వివరాలు పైన సంతోషకర నిగ్రహమునకు వర్షమే శ్రేష్ఠమైనది శాస్త్రీయకము రు 3 శాస్త్రకము రు 6 వి పి 14 అణాలు
Kaviraj; R N CHAKRAVORTY
Calcutta 25 (A P)
పాకిస్థాన: అప్సు అండ్ కంపెనీ
286 నేతాజీ సుభాష్‌బోస్‌రోడు, మద్రాసు.

ఆయుర్వేదాచార్య
శిష్ట్లా సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారి
సిద్ధమకరధ్వజ తులం 1-కి రు 60-0-0
పూర్ణచంద్రోదయం ,, ,, రు 20-0-0
పై ఔషధములకు బంగారు భాగము విడిగా యివ్వబడును
క్యాటలాగు ఉచితము
ఆంధ్ర రత్న ఆయుర్వేద నిలయము, బ్రాడీపేట గుంటూరు

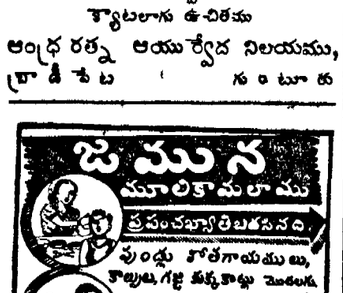

గవర్నెస్
అన్ని సెగలకు గంటలలోగుణము
ఈశ్వర ఫార్మసీ, రాజమండ్రి.

కథాసాహిత్యం 8 వ పేజీ తరువాయి

తాకట్టు వ్యాపారం

వుంటే గోపాల్‌దాస్‌కు మరోచిన్నసందేహం కలిగింది

'బాబూ, ఇది చాలా విలువగలది అంటున్నారుగదా, దీన్ని ధరించే మనిషి అంత విలువగలవాడు కాకపోతే?'

ఆయన మళ్ళా పెంటగా నవ్వి, 'భలే చెప్పారయ్యా! జాతీ ఓ సందేహం కలిగింది! రత్నాలు పుట్టిలోకాక మరెక్కడా దొరకవేమో అని?'

గోపాల్‌దాస్ ఏమీ జవాబు చెప్పలేకపోయినాడు.

ఆ పెద్దమనిషి కుర్చీలో హాయిగా దీర్ఘాలోచనా నిమగ్నుడయ్యాడు. ఆయన కళ్ళల్లో దీనత్వం స్పష్టంగా కనిపిస్తోంది

'తాకట్టు అని అడని యిదని ఏవో కబుర్లు చెప్తున్నాడు! అవన్నీ జాకెందుకు? ఈ వుంగరం జాప్యాధీనమయ్యే ఉపాయం చూడండి దీన్ని నాపరం చేసుకోపోతే నాకు నిద్రపట్టదు'

గోపాల్‌దాస్‌కు పూనుభూతి కలిగింది గుమాస్తావంక చూశాడు. గుమాస్తా ఏదైనా సందేశమిచ్చాడో, లేక గోపాల్‌దాస్ ఆలోచనకు అభినందించాడో తెలియదు గోపాల్‌దాస్ ఇలా అన్నాడు:

'మిమ్మల్ని నే నిప్పుడు అర్థం చేసుకోగల్గుతున్నా కాని ఏంచేయను? మీరేచెప్పుంటిరి దానికంతటి విలువ వుందని అటువంటప్పుడు ఆ గుమాస్తా అమ్ముతాడా? అమ్మినా మనకు అందుబాటులో వుంటుందా అని

దెబ్బతిన్న తాచులా చూశాడు ఆయన 'అందుబాటు అంటే?'

'వెయ్యి రూపాయలవరకూ పాడించుకుతా నేమోనని'

'వయ్యా! ఇంతకన్నా మంచినీలానికి వెయ్యిరూపాయిలు పెట్టాను ఒకసారి పరీక్షానివ్వండి, మోజుపడ్డాక మూలేసుగా! ఆపైన, నిక్కచ్చిగా చెప్పాన్గూ ఒక్క దమ్మడియైన పెట్టలేను, తీలోపలే, నా విషయం మీ విషయంగా భావించి పాధ్యమైతే చూడండి!'

గోపాల్‌దాస్, గుమాస్తా ఒకరి కళ్ళల్లో ఒకరు చూసుకున్నారు గోపాల్‌దాస్ యిలా అందుకున్నాడు.

'బహుశా అందవచ్చులెండి తమరు అంత ధర ఎంచేత పెట్టుమన్నారో అన్నాడు మనలో మాటగా

'అవసరంకొద్దీ. చెప్పానుగా దీని పన్నా చారిత్రక ప్రాముఖ్యం అదీకాక, ఇది శ్రేష్ఠమైన ఇంద్రనీలం ఇంద్రవైభవం కలుగుతుందని శాస్త్రాల్లోనే చెప్పివుంది అది అలా వుంచి అవసరానికి పనిచేస్తున్నది కూడాను మా అమ్మాయిపెళ్ళి, లేక లేక కలిగిందండి ఆ ఒక్కనలుసు, కోటిపల్లి జమీందారుగారి రెండో అబ్బాయికి యిచ్చాలనుకుంటున్నాం అల్లుడికి తమాత్రం, ఉంటే? అందమంటారు? చూపెట్టాంగా తమపారి వచ్చినప్పుడు మీరు యీ వుంగరం తప్పక జ్ఞాపకం చేయాలిసుమా!' అని చెప్పి లేచి లెదర్ బ్యాగ్‌లోనుంచి పదిరూపాయిల కోట్లకట్ట తీశాడు పైనోటుమీద గోపాల్‌దాస్ స్పష్టంగా వందఅంకె చూశాడు గోపాల్‌దాస్ కళ్లు చెదిరినై కాని ఒక్కమాటుగా, కాస్త వెనుకాముందు చూడకుండా పుచ్చుకోవటానికి ధైర్యం చిక్కలేదు గోపాల్‌దాస్‌కు

'అంత తొందరేమిటిలెండి. ఆయనదగ్గిర సాధ్యమైనంతవరకూ ప్రయత్నించి తక్కువలోనే కొనేస్తాను కాకపోతే మీరు వాదగ్గిర కొందురుగాని ఒకవేళ ఆయన మనకు అందుబాటులేకగాని, లేకపోతే అసలు అమ్మనంటేనూ; మళ్ళా మీ డబ్బు మీకు తిరిగి యివ్వటం-ఈ చిక్కులన్నీ ఎందుకులెండి.'

'పరలెండి. వ్యాధీనపరచుకున్నాకే మాకు తెలియపర్చండి' అని గుమాస్తాకు 'గోస్వామి శేషావతారం, మహాత్మాబిధి 'అని చిరునామా రాయించాడు. 'తొందర యేమీలేదు పుత్తరమే వ్రాయండి' అని చెప్పి కారెక్కి వెళ్ళిపోయాడు.

ఆయన వెళ్తున్నప్పుడు గోపాల్‌దాస్‌కు అప్పుడు వెళ్తున్నట్లనిపించింది

* * *

ఆ తర్వాత మరే ఆలస్యం లేకుండా, ఆ వుంగరం కుదువపెట్టిన గోపాలరావుగారికి వెంటనే రావల్సిందని తంతి నిచ్చాడు అప్పటికి కాలము గంటలైంది. ఆరు గంటలయినా గోపాలరావు జాడలేదు. గోపాల్‌దాస్‌కు మహాచిరాకు వేసింది సమయ మెచ్చినప్పుడు అసలు—వాడు కనిపించడని విసుక్కున్నాడు.

ఆ వేళకి కోటా కొట్టుమూసే వేళ అయినప్పటికీ, ఏదోవస్తాడేమోనని చీకటిపడినప్పటికీ కొట్టు తెరచివుంచాడు. గోపాలరావును చూడటంతోనే పంతోషప్పాంగు వచ్చింది. కాని కాసిని నీళ్లుచల్లి తీవ్రంగా దృష్టి పరపాడు. గోపాలరావు చేతులు నలుపుకుంటూ 'నే నే కష్టపడుతుంటూండగా మీ టెలిగ్రామ్ అందింది. వెంటనే అదరాబాదరా పరుగెత్తుకొచ్చాను ఆ వుంగరంలో ఎలాంటి లోపాలూ లేవండి ' అని సవగటం మొదలు పెట్టాడు.

గోపాల్‌దాస్ కాలుక కొక్కుకుని 'మీ రంతట మీరే ఎందుకు వద్దామనుకుంటున్నారు?' అడిగాడు.

'మరి కొంతడబ్బు చాలా అవసరం కలిగింది తమకు అంతే అర్జంటుగా '

'నీ వుంగరం మా దగ్గిర వుంచవద్దోయ్, మహాపెద్ద తాకట్టే పెట్టావ్! ఇచ్చింది చాలక మరికొంత మరికొంత అంటే ఎక్కణ్ణుంచి వస్తుంది?'

'అలాగంటే ఏమి చెప్పేది? ఏలాగో చూడండి!'

'మరేంలేదు ఒక్కటే ఉపాయం నీ వుంగరం మూకమ్ముచేయ్! లేదూ; వుంగరం తీసుకుని డబ్బుయిచ్చి వేయ్!'

గోపాలరావు తెల్లబోయాడు. ఆతనికి నోటివెంట వెంటనే మాట రాలేదు

'అంతగా అనుకోకుండా గొంతుమీదికి తెస్తే ఎలాగండి? పొద్దున తీసుకువెళ్లినడబ్బు తే తెమ్మంటే, ఎక్కణ్ణుంచి వస్తుందండి?'

పోతే ఆ వుంగరం మాత్రం ప్రాణం పోయినా అమ్మనండి' కొంచెం తీవ్రంగానే అన్నాడు.

శేషావతారంలో కెట్టుపరికి గోపాల్‌దాస్ అన్నంతా అయ్యింది. అమ్మనంటూ ఖీష్మించాడు అప్పుడే

గోపాలరావు గట్టిపడటంతో గోపాల్‌దాస్ మెత్తబడక తప్పందికాదు

'అదికాదండి అంతకన్నా వుపాయం లేదు మరి మాకు డబ్బిచ్చినా సరే అవసరంగానేవుంది వుంగరం యిచ్చినా సరే దానితో పనివుంది కూడాను ఎంత తలకు మానిన వాడైనా దాన్ని వందకు మించి కొనేవాడు లేడు గదా ఈ ప్రపంచకంలో నీ అవసరం, నా అవసరం గమనించి నేను రెండువందలు పెటుతున్నాను ఊఁ ఇంకా సందేహం మెంగుకు?'

'మీ వుదారతకు నిజంగా ఎంతో కాని ' అంటూ ఏదో పూర్వస్మృతిలోకి పోయినట్లు వేళ్లతో కణతలు నొక్కుకుంటూ మా నాన్నగారు చనిపోతూ ఎంచేతో "చేతికి చిప్పవచ్చినా ఆ వుంగరం మాత్రం అమ్మ వద్దురా!" అని చెప్పారండి "ఏమి నాన్నా" అనడిగితే "ఏమోరా మా నాన్న గూడా యిలాగే దీన్ని ప్రాణపదంగా కాపాడుకుని చివరకి నాతోనూ ఈ మాటలే చెప్పి, అప్పచెప్పి చనిపోయాడురా మనవంశానికి అచ్చుబాటురా అబ్బాయి!" అని అన్నారు అక్కణ్ణేనండి వచ్చింది చిక్కు, అసలుకుదువ పెట్టినప్పటికి చిక్కు వచ్చి పోయినంటే నమ్మండి! మా నాన్నకు ద్రోహంచేస్తున్నానే అని ఒకటే మగత ' శేషావతారం వూర్కినే చెప్పాడా? ఏదో వుండబట్టే అంతేసేపూ మొత్తుకున్నాడు. ఇకను మెల్లిగా మెట్టు తర్వాత మెట్టు ఎక్కి తేరమరాలి అని గోపాల్‌దాస్ నిశ్చయించుకున్నాడు.

'ఆఁ ఏమిటండి, పిచ్చినమ్మకాలు! అచ్చుబాటులేదు, లచ్చిబాటు లేదు అయినా ఏమిటో చూశారూ, మీపరిచయం ప్రొద్దుగా అయినప్పటికి మీరంటే పూరికే ప్రాణం యిదవుతున్నదంటే నమ్మండి పాపం, ఆ పనివాడి కేలావుందో?' అని గోపాల్‌దాస్ దిసులుమొహం పెట్టాడు. ఇంతవరకూ ఎంతో మెచ్చుకుంటున్న గుమాస్తా నివ్వెరపోయాడు.

—ఈ చిన్న సీట్‌గారికి యింతగా తెలివితేటలు భగవంతుడు యిస్తే, వాళ్ళ అన్నగారు 'వట్టి అమాయకుడు' అంటాడేమిటా అని నిజానికి, గోపాల్‌దాస్ ఎక్కడ కొట్టాలో దెబ్బ అక్కడ కొట్టాడు పంచెఅంచుతో గోపాలరావు కళ్లు తుడుచుకున్నాడు

'నామాటవినండి. మీ యిబ్బంది గమనించి చెప్తున్నా ఈ యాదుపందలు '

'ఊహు, వద్దండి!'

'మీ మంచి మీకు తెలియకపోగా, మీకొచ్చివచ్చినవాళ్లు చెప్తున్నా గ్రహించకోకపోతే మండి? పోనీ, ఈ నాలుగువందలూ పుచ్చుకు వెళ్ళింది ' అని అప్యాయంగా కీడించాడు.

'ఊరికే మాకాన్న చెప్పివుంటాడా? ఏదోవుండివుంటుంది అదీకాక, మావంశానికే అచ్చుబాటు అది అట్లాంటిది వెధవ నాలుగువందలకోసం?

'అసాధ్యుడవయ్యా! ఊఁ తీసుకోళ్లు ' అని ఐదువందల రూపాయలు లెక్కపెట్టి గోపాలరావు చేతిలో పెట్టాడు.

'అబ్బే... ' అని పొగడేశాడు గోపాలరావు

'ఊఁ మరిమాటాడ కోకండి. మనలో మనకు ఒక రూపాయి అటైతేయేం, ఇటైతే యేమి ' అని గోపాలరావు చేతులుమూసి, కుడిచేతితో పట్టుకుని, ఎడమచేతితో తట్టుతూ 'వెళ్లండి!' అన్నాడు గోపాల్‌దాస్

'ఇవాంళ మీరువక్కమతోక్కి వచ్చారులెండి' అని గోపాల్‌రావు నమస్కరించి వెళ్లిపోయాడు

గోపాలరావు వెళ్లినవెంటనే అభినందన పురస్పరంగా గోపాల్‌దాస్, గుమాస్తా ఒకరి నొకరు చూచుకున్నారు గోపాల్‌దాస్‌కు 'ఆసల్యం అమృతం విషం' అనిపించి శేషావతారంగారికి వెంటనే తంతి నివ్వాలనుకున్నాడు. గుమాస్తా,ఆయనకు,పుత్తరంవ్రాయమన్నట్లు గుర్తుచేశాడు. అవును గుమాసా, మంచిపనే చేశాడు రుప్పవాళ్ళకు కొంచెం తలతిక్క ఏమాత్రం మాటభేద మొచ్చినా కథ అడ్డం తిరుగుతుంది అనిజాగ్రత్తగా ఆలోచించి ఆ రోజాత్రికే ఎక్స్‌ప్రెస్ డిలివరీతో వుంగరంస్వాధీన మయినట్లు, వచ్చి తీసుకు వెళ్ళవలసినట్లు పుత్తరంవ్రాశాడు

ఆరోజాత్రి కొట్టుమూసి యింటికి వెళ్తుంటే ఆయనకు నక్షత్రాలతో పరిక్షతంత్రాలు మంతనాలాడింది. ఈ మాటికి గోపాల్‌దాస్‌కు ఆత్మవిశ్వాసం కలిగింది అసహాయశూరుడిలా, తనూ, ఈ వ్యాపారరణరంగంలో ఎంతయినా లాభాలు ఆర్జించవచ్చుని, తనకిప్పుడు అశలు మొలకలెత్తినవి. గోపాల్‌దాస్‌కు అనుభవం తక్కువ అనటం, లోపులు పలుకాపులు అనిపించుకొనటం తప్ప మరేమిటికి?

ఆ రాత్రి స్వప్నాల్లో ఎన్నివర్ణసౌధాలో నిర్మించి, బంగరు టుయ్యాలలో వూగి, స్వర్గసౌఖ్యం ఎంతగా చవిచూశాడో గోపాల్‌దాస్

* * * *

మర్నాడు తొంతరగానే కొట్టుతెరచాడు ఆ మరుసటిరోజు శేషావతారంగారి కోసం గోపాల్‌దాస్ నిరీక్షించాడు చకోరపక్షిలా ఎదురు చూచాడు, కానివచ్చినట్లు కాయలేదు చాతకపక్షిలాగానూ కాచాడు వర్షమూ పడలేదు

మొదటిరోజు శేషావతారం రాకపోతే గోపాల్‌దాస్‌కు చీమకుట్టినట్లన్నా లేదు కాని రెండోరోజు అంటే అయ్యేపరికి, ఆయన ఆత్రుత ఆకాశమంత అయ్యింది చీకటి తెర జారటంతో ఆయన మనసులో చీకటి బడ్డది.

మళ్ళా రోజులు గడుస్తుంటే, పాతచేరంతో విసుగెత్తి కథ పాతపడ్తుందేమోనని భయపడ్డాడు. పైగా, ఆయనగొప్పవాడాయెను కూటయిచ్చినట్లు గుర్తులేదన్నా గోపాల్‌దాస్ యేమి చేయగలడు?

అందుచేత మహాత్మాబిధికి ఆమర్నాటి ఉదయమే టాంగా చేసుకున్నాడు గోపాల్‌దాస్

ఆయన చెప్పిన యింటినెంబరు 18/126 పరాసరి అక్కణ్ణే దిగాడు. ఇల్లు గుర్తించటం అంత కష్టమవలేదు 'గోస్వామి శేషావతారం' అని ముచ్చటైన బోర్డుకూడా వుంది

చుట్టూ ప్రహరీగోడ బాట కిరుపక్కలా పూలతోట తను లోపలికి అడుగు పెట్టగానే పరంధాలో కూర్చున్న మనిషినాళరు నిలబడి మర్యాదగా లోపలికి దారి మూపెట్టాడు 'కూర్చోండి, ఇప్పుడే వస్తారని చెప్పి తన పోఫాలో ఆసీనుడయాక అటుయిటూ తేరిపారచూశాడు. ముగ్ధులాలికే కుర్రాడ్ కడు ఆ గదిలోకి వచ్చి బొమ్మల పత్రిక తీసుకుని వెళ్తున్నాడు. అచ్చు, శేషావతారంగారి పోలిక ఆ అబ్బాయిని పిలిచి, లాలించి 'నాన్నగారు వున్నారా బాయజా, ఏం చేస్తున్నారు?' అనడిగాడు. "స్నానం చేస్తున్నారు ఇప్పుడే వస్తారు, కూర్చోండి' అని పారిపోయాడు.

మేజామీద తెల్లటి దంతపుపీసుకు మెజనే చిన్నకళ్లు ఏమిటీ అని పరిశీలిస్తే విలువైన నీలాలని పూహించాడు గోపాల్‌దాస్ ఎన్నో చిత్రాలు, దేశనాయకుల ఫోటోలు గోడలకు వున్నై గది సౌందర్యంలో నిమగ్నుడయ్యాడు.

గూడెట్టు, బనీను తో చేసంతో ఒక్కపలచని మనిషి ఆగదిలోకి ప్రవేశించాడు ఈ విషయంగమనించలేదు గోపాల్‌దాస్ ఆయన చిన్నగా గొంతు సవరించుకున్నాడు. గోపాల్‌దాస్ ఆ మనిషి తనవంకే చూడటం గమనించాడు వంటమనిషి కాబోలు అని, తనకు పట్టనట్లుగా చూపు తిప్పుకున్నాడు

ఆ వ్యక్తి 'తమ రెవరో, ఏంపనిమీద వచ్చారో?' అన్నాడు.

'అబ్బ, ఎంతమందికని చెప్పేది, ఏంపని మీద వచ్చింది? విసుగెత్తిపోతోంది వారు వస్తారుగా, మరోనిమిషంలో స్నానంచేసి వారితో నేను మాట్లాడుతాలే ' అని గోడల వంక చూస్తున్నాడు.

ఆయన చులచుర చూసి, నాళగుళేసి చూశాడు. నాళరు 'బాబూ, మీ రెవరో కొత్తవారిలా వున్నారు '

'నాకు కొత్త యేమిటికి? ' అన్నాడు గోపాల్‌దాస్

'తెలియండి యింటి యజమాని?' అన్నాడు నాళరు

గోపాల్‌దాస్ అమాంతంలేచి, గుండ్లు తేలవేశాడు తనబాటునుంచి తేరుకుని చెమట పట్టిన అరచేతులు నలుపుకుంటూ 'క్షమించండి! పరధ్యానంలో వున్నాను మీరు క్షమించే కాని '

'దానికేముండిలెండి పొరబాటు అంటూ వస్తూవుంటుంది '

ఇద్దరూ పోఫాల్లో కూర్చున్నాక, గోపాల్‌దాస్ చిత్రలేఖనంలో మెరుగులు గమనిస్తున్నట్లు కనిపిస్తున్నాడు

'మీరు వచ్చిన పనేమిటో చెప్పారు కారు,' అన్నాడు యింటియజమాని

'క్షమించండి శేషావతారంగారితో పని వుండి వచ్చాను ఇంకా స్నానం కాలేదనుంటా '

'శేషావతారంగారు స్నానంచేసి వచ్చింది నేనే'

'శేషావతారంగారు మీకేమవుతారో?'

'ఈ యింట్లో మరో మగవాడు లేడే మీరు యిల్లు పొరబడుతున్నట్లున్నారు '

'ఈ యింట్లో వేరే భాగాలు లేవుగా మీరున్న భాగాలేగా!'

'మీరు యింటి నెంబరు పొరపాటుగా చూసివుంటారు '

'అబ్బే నేను స్పష్టంగా చూసేవచ్చాను 18/126 అని వారు నాకు స్పష్టంగాచెప్పారు

అవునుబాబు! ఈయింట్లో మీకు చెప్పేవారెవరూ లేరు ఈయింట్లో వుండేది వీరే యల్ యస్ యస్ అయ్యర్‌గారు. నీ ఐడి ఇన్‌స్పెక్టరు జనరల్ అన్నాడు నాళరు

ఒక్కసారిగా ఎగిరిగంతేశాడు గోపాల్‌దాస్, అయనకు అనేక కారణాలవల్ల ముచ్చెమటలు పోసినై 'లేదండి నేను పొరబడటం లేదు నేను ఒక్కయింటి నెంబరు మాత్రమే చూడలేదు. పేరుగూడా చూసేవచ్చాను

'పేరుచూశా?' అని నవ్వి, ఆశ్చర్యపోయి ఏది, పదండి, చూద్దాం, అన్నాడు అయ్యర్‌గారు.

అందరూ హత్యచేయ బడ్డ మనిషిని పరిశీలించటానికి వచ్చినట్లుగా వాళ్లల్లోకి వచ్చారు

'యల్ యస్ యస్ అయ్యర్' అని గోపాల్‌దాస్ కంపెనీదగ్గిర దిగి లోపలికివెళ్లాడు. మరోపదినిమిషాలకు, ఏమిజరిగిందో వూహించుకోవడానికి కూడా అవకాశం లేని తెల్లముఖంతో బయటికి వచ్చాడు టాంగా ఎక్కబోతూ 'పిడెంతవంగవాసి! కాకాంపముంచాకే!' అన్నాడు మెల్లగా, తనలోతను తుగ్గస్వరంలో కంపెనీ గేటుప్రక్కనే పెట్టుకున్న బీడీకొట్టువాడి చెవులో పడినై తనవాలుసు ముక్కలూ

'ఏమిటిస్వామి?' అన్నాడు అతను

గోపాల్‌దాస్ నిర్లక్ష్యంగా వెళ్లిపోయి కాకోకాని ఆ అడిగిన అతని కంఠంలో సానుభూతి,లాలన, ఆప్యాయత పాళంచేసినట్లనిపించి గోపాల్‌దాస్ వెనుదిరిగి 'ఏమీ లేదోయి, నై ఐ ఆర్ గోపాలరావు అని ఒక రూకాశాలోర్ యింకంపెనీలో పనిచేస్తున్నా పని చెప్పి, వాదగ్గర కాకాతనాటి వుంగరమొకటి తాకట్టుపెట్టి పెద్దమొగమే చేశాడోయి! ఇంతా చేసి విచారించితే, యింకంపెనీలో యింతమందిలోనూ ఒక్కడూ ఆపేరుగలవాడే లేడట! ఏమిటో అంతా అగమ్యగోచరంగావుందోయి!' అన్నాడు.

అదుకాణదారుడు ఆముడి ఇట్టే విప్పేశాడు.

'ఇదా జరిగినకథా! ఏమిటో అనుకున్నాను స్వామీ! మీరుచెప్పేరే పేరంటి, గోపాలరావు అని బక్కపలచగా, పీలగా గొంతూ ఆడీ, తనుఅడ్రసు యింకంపెనీ పేరయిచ్చాడండి పోస్టుమాన్‌కు చెప్పాడులెండి తనకొచ్చిన పుత్తరాలన్నీ శాశ్వతమని ఏదైనా వుద్యోగం కోసం దేవుళ్లాడు తున్నాడంట తలదాచుకోవానికైనా చోటులేదంట. ఏదో సాద పదిహేనురోజాలెండిలెండి. ఇంతకీ ఆరోజు టెలిగ్రాము వచ్చిన వేళ అయ్యగారున్నా, రెండురూ గోపాలరావుగారు, మరో అసామి కూడా ఒడ్డూపొడుగూ వున్నాడులెండి—ఆ అసామి ఈగోపాలరావుతో అన్నాడు ఓ యింకమనం రెక్కలు కట్టుకొచ్చు"నని శాశ్వతంకాక ఏమిటో అనుకున్నా స్వామీ!

'ఆ! వాళ్లేను శాశ్వతే!!' అని కోరక్కల్ల కెట్టాడు గోపాల్‌దాస్

అతని కళ్ల ఎదుట కొమ్ముకట్టినట్లుగా, తెల్ల బంగారపు తెలతెల్లటి వెలుగుల్లో, నాజూకాయి విశటవాట్యం పవ్రభంగిమల్లో వచ్చింది

కొత్త మనుషులు

(9 వ పేజీ తరువాయి)

ప్రపంచం కలుకుళాలా తన ఆయుధాల మ్మకపై అవకాశం దొప్పుడూ తప్పుతుందో, అమెరికా ఆర్థికపరిస్థితీ, దాంతోపాటు అమెరికా ప్రభుత్వమూ ఒక్కసారి తలక్రిందులైపోతై ఉన్న బలాబాలాలో మూటికి తొంభైమంది ఆయుధోత్పత్తికర్మాగారాల్లో పనిచేసి బ్రతికేదేశంలో మరి అలాగాక ఎలాజరుగుతుంది?

ఈ కారణంగా ఏ నిమిషాని కానిముహూర్తం "యుద్ధం యుద్ధం" అంటూ హడలగొట్టి అన్నిదేశాల వారి చేతా ఆయుధాలుకొనిపించుతూ పుంజాలి ఆయుధాలు కొనటానికి డబ్బులేని దేశాలైతే తామేస్వయంగా అప్పిచ్చి కొనిపిస్తూవుండాలి—ఆ అప్పుతిరిగి రావటం, కాకపోవటం, ఆనక గతి యేమైనా కాని, ఏదియేమైనా సరే ఉత్పత్తి అయిన ఆయుధాలను మటుకు కర్మాగారాల్లో నిలిచిపోనీయ కూడదు, ఏమీ అంటే అలాజరుగుతుందో అక్షణంలో అంతా ఒక్కసారి "హరోం హరహర" కూలిపోతుంది

ఇలా యుద్ధభీతిని రెచ్చగొడుతూ వుండటానికి అమెరికాలో వేల తరుబడి పత్రికలున్నయ్ విండ్సరుప్రభువు తనతండ్రిజార్జి రాజుకు ఉత్తరం వ్రాస్తూ 'అమెరికా పత్రికలు మనదేశాల్లో మోస్తరుగా ఎదో జాతీయోద్యమంగా నడవ్వు ఇక్కడ ఇదో బ్రహ్మాండమైన పరిశ్రమ, తెల్లవారికే పరిశ్రమ బ్రహ్మాండమైన యంత్రాలమీద లక్షలాది పత్రికలు అచ్చయి గుట్టలబిడి పోతై ఇవన్నీ ఏదోవిధంగా అమ్ముకోవాలంటే, ఆపత్రికలవాళ్లు రోజూ ఏదో ఒక అధరాత విషయాన్ని ప్రకటించుతూవుంటారు—వీటి నన్నిటినీచూసి, కొంపతన్ని నిజమని నమ్మేరు! అని వ్రాశాడు

విండ్సరు ప్రభువువున్న వాస్తవమైన పరిస్థితేమిటో, గమనించాడుగాని — అతన పడ్డ తెలివితక్కువల్లా వొక్కటే — జాంతోటి రాజ్యానికి తిలలూనీళ్లూ వదులుతోనలసివచ్చింది పచ్చి అబద్ధమైనా పరేపదేపదే చెబితే ప్రజలు నిశ్చయించి తీరుతారన్న సత్యాన్ని అతను గ్రహించలేకపోయాడు.

అలాంటి పెద్దరకండోళ్లూ, కాండోళ్లూ, రుంజలు వున్న దేశం గనుకనూ, వాయింపు ప్రారంభించటానికి మన ప్రాక్టికల్ పాలిటీషియన్సురకం విచిత్రి జంతువుల కోసం యెదురుచూస్తూ కనిపెట్టుకు కూర్చునే దేశం గనుకనూ మనం అంతర్జాతీయ హంగామా ప్రారంభించటానికి ఆదేశానికి వెళ్లి తీరవలసిన అగత్య మేర్పడుతున్నది.

మనం విమానం దిగేదిగటమేసరాసరి న్యూయార్క్ టైమ్సు పత్రికా కార్యాలయానికి వెళ్లి భారతదేశ వ్యవహారాల సంపాదకుణ్ణి కలుసుకోవాలి అక్కడి పత్రికల్లో ఇక్కడ మన మోస్తరుగాకాదు ఒకొక్క దేశపు డబ్బా వాయిందటానికి ఒకొక్క ప్రత్యేక సంపాదకు డుంటాడు ఆ సంపాదకులకుంతే విజ్ఞానం ఒకొక్క విషయంలో అమోఘమనుకోండి భారత వ్యవహారాల సంపాదకుడి దగ్గరికి వెళ్లి, మాటవరసకి, మూ బం ద లా య చెరువులో ఎన్ని తాటిచెట్లున్నాయంటే అని

చిన్నబోర్డు వుంది గోపాల్ దాస్ ముఖాన పెద్దురు చుక్కలేదు 'ఏదండి! మీపేరుగల బోర్డు అన్నాడుఅయ్యర్

'ఏదో పెద్ద గూడుపుఠాణి జరిగిందండి బోర్డులు మార్చేశాడు ఏదో కొంపతెగిపోతే అన్నాడు గోపాల్‌దాస్ అందరూ నవ్వుకున్నారు.

గోపాల్‌దాస్ అయ్యరుకు కృతజ్ఞత తెలియపర్చుకుని సెలవు తీసుకున్నాడు.

అక్కడనుంచి బయలు దేరాక మార్చిన బోర్డు కోసం ఆవిధి యేమిటి దాబాపు అన్ని వీధులూ కలయదిరిగాడు, ఏమరికి గుంటలో పాలేశాడో అనుకుని పద్దతిమార్చాడు. ఆయన ఎక్కని గడపలేదు, విచారించని ముఖమూ లేదు పాఠకులారా తనమో ఏమో ఒక్కడూ ఉహు శేషావతారంగారియిల్లు చూపెట్టగానీ, కనీసం ఎరుగుదునని గానీఅన్నపాపానపోలేదు ఫలం మాత్రమే కూర్చామే అయింది పెద్దమనుషులకు మాటనిలకడ వుండదని నిశ్చయించుకుని, పడ్డశ్రమ అంతాకృధా అయిందని నిట్టూర్చాడు సరే, వచ్చినదారినే వెళ్లటం మంచిదని భావించాడు శేషావతారంను నమ్మేట్టులేదు వ్యవహారం

ఇప్పుడైనా మించిందియేమిటిలే అని యిలా ఆలోచించాడు గోపాలరావు దగ్గిరకు పనిలోపనిగావెళ్లి మెత్తని మాటలతో లాలించి, కాస్త ఏదోసర్దుకు పోయేవాడిలా వున్నాడు, అయినాఆవుంగరం అంటేపడిదస్తున్నాడుగా—'ఏమండి! కాకాకటి తలిస్తే దైవమొకటి తలచాడంట! కాస్త అవసరమొచ్చి మీదగ్గిర కొచ్చేశాను ఉంగరం కాని అవసరం, అతిత్వాత మూఅన్నయ్యతో మాట రావచ్చు మీయిబ్బందికి యాత్రై సర్దుకోలేండి మీచేతిలోకి డబ్బుబచ్చినప్పుడే యిద్దురుగాని అనినయాన, భయాన చెప్పిచూద్దాంలే అనుకుని సంతోషం సగంతచ్చినా బయలుదేరాడు బి సి ఇ కంపెనీకి.

దోవలోఆయనకు పరిచయిన అనుమానమే వచ్చింది ఆగోపాలరావు ఒకవేళ భిక్షించుకుని 'రాయిమార్చారేమో' నని చెట్టుపరిచేస్తే పోలీసులు పోలీసులు అనిబెదిరించిచూద్దాం అంతకి లాంగళ పోతాడూ బుద్ధిగడ్డి తిన్నందుకు ఓ పాతికో, పరకో మానికాదనుకుంటే పరి మరోదాంట్లో ప్రాప్తంవుంటేరాదన్నది అని అపకనపు అనుమానం అయినా కలించి మేలెంద మన్నారు కాబట్టి ముందుగానే పథకం తయారు చేసుకున్నాడు గోపాల్‌దాస్

కంపెనీదగ్గిర దిగి లోపలికివెళ్లాడు. మరోపదినిమిషాలకు, ఏమిజరిగిందో వూహించుకోవడానికైనా అవకాశం లేని తెల్లముఖంతో బయటికి వచ్చాడు టాంగా ఎక్కబోతూ 'పిడెంతవంగవాసి! కాకాంపముంచాకే!' అన్నాడు మెల్లగా, తనలోతను తుగ్గస్వరంలో కంపెనీ గేటుప్రక్కనే పెట్టుకున్న బీడీకొట్టువాడి చెవులో పడినై తనవాలుసు ముక్కలూ

'ఏమిటిస్వామి?' అన్నాడు అతను

గోపాల్‌దాస్ నిర్లక్ష్యంగా వెళ్లిపోయి కాకోకాని ఆ అడిగిన అతని కంఠంలో సాను